

NASLOV PRAKSE: **Kulturni mediator kot most med priseljsko družino in šolo**

Ime in priimek: **Halime Djemali, Staša Sabatucci**

Naziv: **kulturna mediatorka**

Institucija (šola, fakulteta, inštitut): **Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto**

Ciljna skupina (razred, VIO, celotna šola, projektna/raziskovalna skupina ipd.): **celotna šola**

OPIS PRAKSE:

Kot kulturna mediatorka sem zaposlena na Društvu za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto, in sicer na programih za socialno integracijo. Moje delo obsega podporo albansko govorečim priseljencem pri vključevanju v lokalno okolje; nudim pomoč pri urejanju dokumentov, prevajanje, poučevanje slovenščine, podporo pri vključevanju v vrtec in šolo, komunikaciji z vzgojitelji in učitelji itd.

Pri nujenju podpore priseljskim družinam je pomembna usklajenost vseh deležnikov v lokalnem okolju, zato redno sodelujem s strokovnimi delavci novomeških osnovnih in srednjih šol, predstavniki vrtcev, z Varno hišo, s Centrom za socialno delo Novo mesto, z Rdečim križem in vsemi ostalimi lokalnimi institucijami, ki so kakor koli povezane s priseljskimi družinami.

Na primeru sodelovanja z Osnovno šolo Grm bom predstavila vlogo, ki jo imam v odnosu med priseljskimi družinami in šolo.

V Osnovni šoli Grm je poleg učencev, katerih materni jezik je slovenščina, tudi veliko število drugih učencev, med njimi so predvsem učenci republik bivše Jugoslavije, ki se bolj ali manj uspešno spopadajo z izzivi slovenskega šolskega sistema ter vključevanjem v slovensko družbo. V šolski okoliš vsako leto na novo pride okoli deset priseljskih družin, za več kot četrtnino od skupno 835 učencev slovenščina ni materni jezik. Šola je odprta in pozitivna naravnana do učencev priseljencev, kar se kaže tudi v vključitvi v projekt Izzivi medkulturnega sobivanja.

Društvo za razvijanje prostovoljnega dela ima dolgoletno prakso sodelovanja z osnovnimi šolami. Kot kulturna mediatorka pomagam predvsem pri delu z albansko govorečimi učenci in starši ter kot podpora šoli pri komunikaciji z njimi.

Šoli sem na voljo za prevajanje pomembnih dokumentov in obvestil za starše priseljence (npr. obvestilo o pouku na daljavo, navodila za vstopanje v spletne učilnice ...) v albanski jezik. Na ta

način starši dobijo informacije v jeziku, ki ga dobro razumejo. Po potrebi sodelujem na roditeljskih sestankih in govornih urah ter pomagam staršem in učiteljem pri premostitvi jezikovnih barrier. Tu ne gre samo za preprosto, dobesedno prevajanje, saj je velikokrat potrebno posredovati tudi zaradi kulturnih razlik, »prevesti« nekaj iz slovenske kulture v albanščino in obratno. Zaradi različnosti obeh kultur ves čas prihaja do nerazumevanj, nesporazumov, manjših konfliktov. Pomembno je, da jih udeleženci rešujejo takoj, sproti, z odkritim in spoštljivim dialogom, sama pa sebe vidim kot most med šolo in priseljskimi družinami, ki olajša cel proces.

Šolski sistem Slovenije je drugačen od šolskega sistema na Kosovu. Drugačni so zahteve šole do učencev, staršev, načini sodelovanja, zato se starši priseljenci pogosto ne znajdejo v slovenskem šolskem sistemu, učitelji pa imajo njihovo neaktivnost pogosto za nezainteresiranost za sodelovanje s šolo, indiferentnost staršev priseljencev do svojih otrok. Zato veliko delam tudi na izobraževanju staršev priseljencev o slovenskem šolskem sistemu in o zahtevah ter pričakovanjih glede starševskega sodelovanja s šolo. Preko lastnega zgleda jim lažje razložim, kakšne so razlike med obema šolskima sistemoma, kaj se v Sloveniji pričakuje od učencev in od staršev ter na kakšen način naj komunicirajo z učitelji. Po drugi strani pa delam tudi z učitelji, ki jim je pogosto potrebno razložiti, da so velikokrat kulturne razlike, ne pa nezainteresiranost staršev, tiste, ki otežujejo njihovo sodelovanje.

Z učenci priseljenci se srečujem na Dnevnom centru. Tudi oni pogosto poiščejo mojo pomoč, včasih potrebujejo samo klepet, včasih pa iščejo pomoč ob konkretnih težavah, s katerimi se srečujejo. Velikokrat se zgodi, da se ti učenci soočajo s predsodki sošolcev, pogosto so izključeni iz vrstniške družbe zaradi drugačne kulture ali pa nezadostnega znanja jezika; včasih učenci svoje težave v medvrstniških odnosih lažje zaupajo meni kot pa svojim staršem in skupaj iščemo konstruktivne rešitve. Naš skupni jezik pripomore k temu, da se otroci ob meni lažje sprostijo in uspejo izraziti svoje skrbi, strahove, svoje najgloblje občutke, nekaj, kar jim v jeziku okolja ne uspe. Ob tem je pomembno, da se v takih situacijah povežem tudi z učitelji, ki lahko med poukom posredujejo in ozaveščajo učence o strpnosti, različnosti in medkulturnosti.

Moje sodelovanje z učitelji poteka kontinuirano celotno šolsko leto, pri tem pa sodelujem tudi z multiplikatorko, zaposleno na projektu Izzivi medkulturnega sobivanja. Učitelji in svetovalni delavci me kontaktirajo, ko morajo kaj sporočiti staršem, ko se pojavijo težave v komunikaciji, manjši konflikti. Zaradi poznavanja ne samo jezika, temveč tudi kulture teh priseljskih družin lahko učinkovito posredujem in preprečim nadaljnje nesporazume. Če učitelji ali starši izrazijo potrebo, sodelujem tudi na roditeljskih sestankih, simultano prevajam na govornih urah in medkulturnih srečanjih na šoli.

Na podlagi svojih izkušenj poleg tega tudi svetujem učiteljem, kako naj učinkoviteje vključujejo albansko govoreče učence. Spodbujam jih, da naj se pri albansko govorečih učencih vsaj prve mesece fokusirajo na učenje slovenščine, šele potem pa na šolsko snov. Da bi imeli ti učenci več možnosti za vključevanje v medvrstniško družbo, spodbujam učitelje, da organizirajo aktivnosti, kot so spoznavne aktivnosti, delo v dvojicah ali manjših skupinah, predsedanje, da se imajo učenci

priložnost spoznavati in povezati. Priseljenskim staršem in otrokom zelo veliko pomeni pohvala s strani učiteljev, saj se na podlagi pozitivnih izkušenj s šolo še bolj trudijo in sodelujejo s šolo.

Izkušnja sodelovanja šole in kulturne mediatorke se je izkazala kot zelo pozitivna. Kot kulturna mediatorka opažam, da starši priseljenci ob moji podpori pogosteje in raje sodelujejo s šolo. Za njih kot starše je pomembno, da se jih vključi že takoj na začetku – na prvi roditeljski sestanek, na prve govorilne ure. Tako se kasneje počutijo kompetentnejše in enakovreden sogovornik učiteljem. Pogosteje se udeležujejo roditeljskih sestankov in govorilnih ur, saj jih ne skrbi neznanje jezika. Ker dobijo pozitivne izkušnje iz okolja, so starši priseljenci tudi bolj motivirani za učenje jezika okolja.

Mojo pomoč so zelo dobro sprejeli tudi svetovalni delavci in učitelji. Spoznali so, da je njihova komunikacija z albansko govorečimi starši učinkovitejša, kadar pri tem sodelujem tudi jaz; predvsem je to pomembno pri občutljivejših temah, kjer so starši hitro lahko čustveno prizadeti oziroma je zelo pomembno, kako kakšno informacijo sporočimo (prepis učenca na prilagojen program, neprimerno vedenje ali neopravičeni izostanki od pouka ...). Cilj učiteljev in svetovalnih delavcev je vzpostaviti in obdržati konstruktiven dialog s starši in pri tem je moja pomoč dobrodošla. Hkrati je pomembno, da se morebitni nesporazumi in konflikti rešujejo sproti, zato je potrebna moja odzivnost in takojšnje posredovanje. Veliko družin tudi osebno poznam, tako da me učitelji pokličejo, da razjasnim družinsko situacijo določenega učenca oziroma jim pomagam pojasniti kontekst, v katerem določen učenec živi.

Name se obračajo tudi slovenski starši, da jim pomagam vzpostaviti kontakt z albansko govorečimi starši – na primer povabiti jih k neformalnemu druženju, na razredni piknik itd.

Izkušnja sodelovanja s kulturno mediatorko je velik prispevek za celotno šolo – strokovne delavce, učence in starše. Med drugim je vključenost albansko govoreče osebe po besedah multiplikatorke Staše Sabatucci pripomogla h krepitvi občutka multikulturnega šolskega okolja, k premagovanju predsodkov do albansko govorečih priseljencev in k večjemu razumevanju strokovnih delavcev pri delu s priseljenjskimi družinami.

Moja osebna izkušnja je pokazala, da je profil kulturne mediatorke še kako potreben in koristen v lokalnem okolju. Pripomore k večjemu vključevanju priseljenjskih družin na vseh ravneh, hkrati pa tudi k odprtejši, sprejemljivejši in bolj vključujoči družbi.